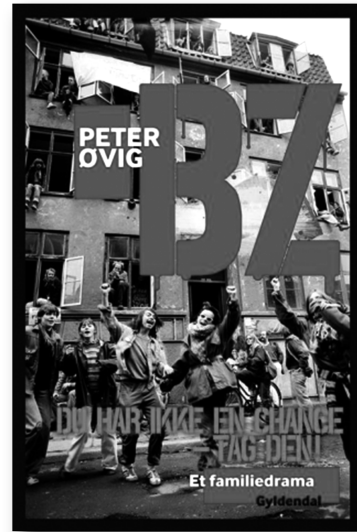

Anmeldelse af Morten Thing

BEZAT

Peter Øvig Knudsen:
BZ. Du har ikke en chance – tag den!
 Et familiedrama.
 Gyldendal 2016,
 624 s., kr. 349,95.

Søger man på 'øvig og bz' i infomedia får man 573 fund, startende den 19. november 2014. To års forreklame med bred dækning i pressen. Fra starten var Øvigs konflikt med *nogle* bzere i fokus. På baggrund af hans bog om Thylejren og hippierne var de modstandere af hans projekt om at skrive om BZ. Der blev lavet et lukket forum på Facebook, hvor gamle bzere diskuterede, om man skulle bidrage.

Da bogen udkom sidste år havde Øvig haft samtaler med mere end 100 bzere. Så hvad var der sket, og hvad kom der ud af det? Hans bog udvikler sig af to spor: Det sorte spor og det røde spor, efter farven på overskrifterne i de to spor. Det sorte spor handler om bogens tilblivelse og bevæger sig fra november 2014 til februar 2015. Her hører vi historien om modviljen mod Øvig, og om hvordan han kommer i kontakt med folk, som gerne vil udtale sig. Det røde spor handler faktisk om BZs udvikling fra 1981-89. Til en begyndelse syntes jeg, at det sorte spor var en stærk opfindelse og en god måde at tackle problemerne på. Men efterhånden udviklede sporet sig til mere at handle om Øvigs sårthed over kritikken af hans hippiebog, end om hvordan han alligevel får kontakt til gamle bzere. Et eksempel kan være bogens spørgesportrætter af Gyda Heding og René Karpantschof. De er de onde og farlige magter, alene fordi de har valgt ikke at ville bidrage til bogen.

Det røde spor er så bogens egentlige tema, og det starter 58 sider inde i bogen. Rutana var første stoppested. Den gamle rugbrødsfabrik lå tom hen og kunne efter Initivgruppens mening lige så godt være et ungdomshus. Interessen var som i slumstormertiden rettet mod de mange lukkede og/eller kondem-

nerede huse, som, indtil de faktisk blev revet ned, kunne huse unge og ungdomshuse. Rutana-aktionen fortsatte i besættelsen af Schønning & Arvés gamle fabrik. Denne første aktion blev imødegået af politiet med store konsekvenser. Bzerne havde ikke på forhånd gennemtænkt, om de ville forsvare sig. Nogen forsøgte, men helt uden plan. Plan og tåregas det havde politiet derimod. Den barrikaderede fabrik blev fyldt med tåregas, og der blev slået til med kniplerne. Meget peger på, at denne fremfærd fra politiets side var afgørende for udviklingen af vold som en central del af BZ. Det som startede som en fredelig kamp for ungdomsboliger og ungdomshus, men udviklede sig meget hurtigt til en kamp, hvor politiet måtte give op. Havde Københavns kommune og politiet lagt en anden taktik, en taktik som indebar, at de unge måtte bo i de ikke-nedrevne huse, havde Øvigs bog haft en helt anden historie at fortælle.

Når man læser historien, så fremtræder netop forsvars- og sikkerhedspolitikken som noget meget centralt. De besatte huse bliver barrikaderet, der bliver samlet skyts, der bliver lavet vagtordninger osv. Det peger på en professionalisering, som politiet ikke havde midler til at sejle op imod.

Forsvars- og sikkerhedspolitikken hænger sammen med et andet vigtigt træk, nemlig bzernes håndværksmæssige kunnen. De besatte huse skulle have toiletter, der virkede, de skulle have strøm osv. Der skulle laves senge og repareres på husene, så de kunne fungere.

Vigtig var også den ændring, der skete, da besættelserne varede så længe, så man kunne bo i husene. Der blev dannet kollektiver, ofte flere i det

samme hus. Fælleslivet havde en meget synlig ramme, nemlig forsvaret af huset. Det gav dem en fælles sag, som er godt for et kollektiv. Mange taler om kærligheden i bz-bevægelsen som et vigtigt træk eller om kollektiverne som en 'familie'. For mange af bjerne var 80erne en lang historie om nære relationer, ja kærlighed, og den fælles sag, at forsvare huset, man boede i.

Endelig må man også pege på, at kollektiverne og husene var en del af en ungdomskultur med sine kendetegn i påklædning, i musiksmag, i festarrangementer, billeder og plakater (se fx Malene Meisners bog *Gadens parlament*). Det var ikke en kultur, som var velegnet til at have børn i. Det var en kultur, som havde sin styrke netop i den fælles sag (forsvars- og sikkerhedspolitikken).

Politisk set var BZ en videreudvikling af den kultur, som havde været under udvikling helt fra begyndelsen af 60erne: aktivistkulturen. Det var en politisk kultur, hvor dem, som gjorde noget, også bestemte. En meget flad demokratiopfattelse, hvor fx fællesmødet bestemte, og hvor der ikke var nogen formel (dvs. valgt) ledelse. Det bliver nævnt flere steder i bogen, at der var uformelle hierarkier, som erstattede de valgte ledelser. Flere piger beretter, at man for at få status i et kollektiv skulle kneppe sig opad. Øvig omtaler Gyda som BZs dronning. Det er ikke noget, som systematisk beskrives i bogen, men noget som ser ud til at have været et problem. Hvem skal kritikken rettes imod, hvis en aktion går galt? Hvem har besluttet at noget udvikler sig på en bestemt måde? Hvem har mandat til at forhandle med fx kommunen.

Jeg synes, at Øvigs bog er god, fordi den udfylder et hul. Vi manglede en bog om BZ, som ikke så det som sit vigtigste budskab at enten reklamere for bevægelsen

eller udstille den som voldslicerlig. Øvig får fortalt den kronologiske historie om 80ernes venstrefløj, BZ. Så vidt jeg kan se, indeholder den tilstrækkelig mange stemmer til at historien faktisk får fylde. Jeg synes ikke, at Øvigs bog er blevet sådan, som mange af hans kritikere har forudset, at den ville ende med en fordømmelse. Derimod synes jeg, at den udover den kronologiske historie burde have indeholdt en analytisk historie, en fortælling, som systematisk tog fat på problemet omkring volden, som blev så central. Eller på de uformelle magthierarkier. Eller på de modsætninger, der var mellem forskellige grupper indenfor BZ-miljøet (summerne, tjekkerne, narkomanerne, osv). Men for første gang har vi her en bog om BZ, som ikke direkte udspringer af kampen selv, men som er blevet til med 25 års afstand til begivenhederne.

Noget af det, som åbenbart er sværest at beskrive, er dagligdagen – og ikke de store sammenstød med politiet. Madlavning, rengøring, arbejde på huset, fællesmøder, kærlighed og børn, alt det som får en familie til at fungere, men også et kollektiv. Der fortælles glimtvis om det eller henvises til det, men ikke på nogen systematisk vis. Kollektiver er svære at holde liv i. Det viser erfaringen og måske gælder det også bz-kollektiverne.

Det er en bog, som vi har savnet, og som bør få følgeskab af andre. Mange af Øvigs kritikere skriver forhåbentlig – alene eller sammen – andre bøger om BZ og fylder på den måde rammen fra Øvigs bog ud med andre aspekter, som ikke står så klart. Grib chancen, nu den er der.